

Karlovška skupnost komun

Aktivna udeležba državljanov v delu ljudskega odbora

Lani so na mnogih sejah ljudskih odborov razpravljali o takih vprašanjih, ki se v dosednji praksi lokalnih samoupravnih organov sedaj prvič pojavljajo v njihovi pristojnosti. Od lani se je krog teh poslov zelo razširil, pa tudi odgovornost ljudskih odborov je postala mnogo večja. Hkrati se je znatno razvila tudi dejavnost raznih organov samoupravljanja v krajevnih področjih in pri krajevnih poslih. Z njimi ljudski odbori zbirajo pri svojem delu vse

večje število državljanov, ki aktivno sodelujejo pri reševanju raznih problemov.

Da bi dobili približno sliko o sestavi ljudskih odborov in njihovih organov ter o njihovi aktivnosti in organizacijskem stanju, smo se obrnili na Ljudski odbor okraja Karlovac za podatke. Ker nimamo dovolj prostora, da bi podrobno opisali razgovor s predstavniki tega okrajnega odbora, bomo v najkrajših obrisih podali samo najvažnejša skupna opažanja.

Sestav in struktura ljudskega odbora

Oba zborna okrajnega odbora imata po 70 odbornikov. Sej, ki jih sklicujejo včasih tudi po trikrat na mesec, se udeležuje povprečno 85% odbornikov. V zadnjem času je sodelovalo v okrajnem zboru v diskusiji 31 odstotkov odbornikov, v zboru proizvajalcev 15 odstotkov, na skupnih sejah obeh zborov pa komaj 2% odbornikov. V dveh skupnih in sedmih ločenih komisijah okrajnega zbora oziroma zbora proizvajalcev sodeluje okrog 60 odbornikov, medtem ko v 11 svetih deluje 49 odbornikov.

Karlovški okraj je razdeljen na 21 občin, izmed katerih imajo tri zore proizvajalcev. Vsi ti odbori imajo skupno 685 odbornikov, od teh je 108 v zboru proizvajalcev. V 99 občinskih svetih, kolikor jih imajo v vseh občinah, sodeluje 243 odbornikov.

Ti podatki kažejo predvsem, da je precejšnje število odbornikov zadovoljenih z določenimi obsegi obveznosti v posebnih odborovih telesih. Njihovo število doseže v posameznih primerih 50% vseh odbornikov. Na podlagi števila odbornikov, ki se udeležujejo diskusij na posameznih sejah, bi mogli sklepati, da bolj cenijo ločene seje, na katerih so bolj pogoste in bolj žive diskusije.

Neka druga analiza sestava ljudskega odbora kaže sliko, ki ni popolnoma na liniji družbeno-političnega razvoja v naši državi, čeprav se na podlagi podatkov, ki jih je nedavno tega objavil zvezni statistični zavod, ne oddaljuje preveč od povprečnega stanja. Gre za sestav Ljudskega odbora glede na poklic odbornikov.

V okrajnem zboru je 29 uslužbencev, 27 kmetov, samo 7 delavcev, 1 obrtnik, 6 pa jih odpade na druge poklice. Podobno je tudi v občinskih zbora, kjer je med 577 odborniki 416 kmetov, kar je tudi razumljivo glede na pretežno kmetijski značaj občinskih področij, 72 uslužbencev, 43 delavcev, 16 obrtnikov in 7 drugih poklicev.

Tako majhnega števila delavcev v okrajnem in občinskih zbora ni mogoče opravičiti. Zastojanje, če ugotovimo, da daje industrija 27,5 milijard od skupne vsote 46 milijard letnega bruto produkta karlovškega okraja, pa da zaključimo, da bi moralo biti v samoupravnem političnem organu večje število delavcev. Število delavcev v okrajnem zboru ni niti proporcionalno z odstotkom delavcev v skupnem aktivnem prebivalstvu okraja, kajti ta odstotek znaša 11,2, medtem ko je v odboru samo 10% delavcev.

Tako stanje so v Karlovcu pojasnili s tem, da delavci niso dovolj aktivni v družbenih organih, oziroma organih družbenega upravljanja izven podjetja in da so potemtakem enostransko usmerjeni k problemom njihovega podjetja in sploh na področje delavskega samoupravljanja. Poudarjajo, da bi družbene

organizacije v prihodnje morale zagotoviti večjo aktivnost delavcev v raznih svojih aktivih, kar bi gotovo privedlo do povečanja števila delavcev v okrajnem odboru.

Podobne probleme odkriva primerjalna analiza tudi v zboru proizvajalcev. Razmerje med številom odbornikov, ki jih dajejo posamezne gospodarske veje na podlagi njihove proporcionalne udeležbe pri bruto produktu okraja je tako, da daje kmetijstvo 17 odbornikov, obrt 1, industrija (v širšem smislu) pa 52 odbornikov. Problem je namreč v tem, da število delavcev ni v pravilnem razmerju z drugimi. Uslužbenec, ki v tem primeru zastopajo direktorje, inženirje, tehnike in administratorje gospodarskih organizacij je v zboru 30 od skupno 32 odbornikov, tako da je samo 22 odbornikov delavcev.

Enotni okrajni organi

Karlovški okraj spada s svojimi 3600 km² površine in 225.000 prebivalci med največje okraje v državi. Okraj obsega pasivna področja kakor tudi zelo bogate predele. Karlovški okraj ima staro industrijo, ki sodeluje v letnem bruto produktu s skoraj 60%.

Vse to, zlasti pa novi pogoji, ki so nastali z uvedbo komunalnega sistema, zahtevajo da okrajni odbor usmerja in koordinira delo vrste organov na zelo prostornem področju najrazličnejših dejavnosti, ki so življenjskega pomena za celotno področje. To so predvsem občinski odbori in njihovi organi, veliko število različnih organov družbenega upravljanja ter gospodarske in druge organizacije.

Okrajni odbor v Karlovcu je pokazal določeno pobudo pri opravljanju svojih poslov. Sprevidel je, da bi bilo nevarno, če bi dovolil, da se vsklajevanje dela občin že od samega začetka prepusti izključno avtomatičnemu delovanju odborovih odločb in predpisov. Da bi se temu izognili, je predsedništvo odbora organiziralo vrsto sestankov s predstavniki občin in člani posameznih svetov, predvsem svetov za gospodarstvo. Na teh sestankih so često razpravljali o vprašanjih konkretne politike, kot je na primer trošenje sredstev po-

sameznih skladov, stališče do splošnega ljudskega premoženja, organiziranje veterinarske službe, pa tudi o nekaterih organizacijskih vprašanjih, kot je na primer delovanje komisij občinskih odborov. V sklopu teh ukrepov, ki jih je storil okrajni odbor, da bi pomagal občinam, spada tudi prirejanje seminarjev in predavanj za pravni aparat občinskih odborov.

Pomembna je bila tudi dejavnost posameznih svetov, ki so svoje sodelovanje z ustreznimi sveti občin razširili tudi na upravna telesa ustreznih ustanov in organizacij. Zlasti uspešno je bilo sodelovanje med svetom za gospodarstvo in svetom za kmetijstvo ter zbornicami, ki aktivno sodelujejo pri pripravi predlogov in analiz za ljudski odbor.

Predsedstvo namerava kaj kmalu dopolniti povezanost odbora z organi družbenega upravljanja po ustreznih svetih tudi z neposredno povezanostjo zbora proizvajalcev z delavskimi sveti. Sestanki, ki jih pripravljajo, ne bodo omogočili samo tega, da se bo odbor bolj zavzel za probleme delavskega samoupravljanja, temveč tudi krepkejšo povezavo delavcev z ljudskim odborom, kar vsekakor ne bo ostalo brez posledic za povečanje aktivnosti delavcev na drugih področjih lokalne samouprave.

Sveti — najvažnejša transmisija odbora

Ker so se razširile določene pristojnosti okrajnega odbora in se je povečalo njegovo teritorialno področje, je potrebno tudi večje število svetov. V prejšnjem karlovškem okraju je bilo 70 sol, medtem ko jih je sedaj skoraj 250. Svet za prosveto, šolstvo in kulturo se ni mogel več sam ukvarjati s problemom šolstva, čeprav so mnogi posli v zvezi s šolstvom prešli na občine. Ustanovili so nov svet za šolstvo. Razen sveta za šolstvo so iz podobnih razlogov ustanovili še deset drugih svetov: svet za gospodarstvo, za komunalne posle in urbanizem, za kmetijstvo in gozdarstvo, za notranje zadeve in splošno upravo, za zdravje, za socialno skrbstvo, za delo in delovne odnose, za plan in finance, za prosveto in kulturo in svet za telesno vzgojo.

Pri občinskih ljudskih odborih so prav tako ustanovili svete kot organe, ki razpravljajo o vseh problemih, o katerih izdaja odbor svoje odločbe. Njihovo število se giblje med 4 in 9.

Metoda dela okrajnega odbora izključuje možnost, da bi na odborovo sejo prišel kak material, o katerem ne bi poprej razpravljali na sestankih ustreznih svetov. Lani sta se pripetila samo dva ali trije primeri, da so zaradi nujnosti opustili tak način dela ljudskega odbora.

V preteklem obdobju so sveti okrajnega odbora in v večini primerov tudi sveti občinskih odborov razpravljali poleg tekočih problemov tudi o vrsti drugih vprašanj, o katerih odbor ne odloča neposredno. Tako je svet za delo in delovne odnose razpravljal o stanju higiensko-

tehnične zaščite v gospodarskih organizacijah, svet za gospodarstvo je analiziral trgovska podjetja in razpravljalo o možnostih za povečanje proizvodnje blaga za široko potrošnjo, svet za kmetijstvo je diskutiral o ukrepih za ureditev stanja na državnih kmetijskih posestvih in o mož-

nostih splošnih kmetijskih za-

Treba je izboljšati organizacijo zborov volivcev

Sveti okrajnega odbora nimajo samo tega pomena, da pripravljajo probleme, ki pridejo pred odbor in torej s tem precej vplivajo na njegove odločitve, temveč tudi pritegujejo k sodelovanju organe družbenega upravljanja in zbirajo okrog sebe širok krog državljanov za reševanje bistvenih krajevnih problemov in poslov.

pristavljajo občinskim zborom volivcev in da tudi sicer vzdržujejo po družbenih organizacijah neposredne stike z volivci. Sicer pa priznavajo, da so občine glavni organizatorji zborov volivcev. Po nepopolnih podatkih so občinski odbori v prvih štirih mesecih svojega dela organizirali 154 zborov volivcev, na katerih je bilo navzočih sku-

Karlovac: Središče mesta

V okrajnih svetih sodeluje poleg 49 odbornikov tudi 70 državljanov. V Karlovcu je prevladalo prepričanje, da je treba v članstvo svetov obvezno vključiti tudi določeno število državljanov iz ustreznih področij. S tem bi se zavarovali pred morebitno enostranstvo diskusij in gledšč svetov.

Za množično zbiranje in politično vključevanje državljanov v delo ljudskih odborov imajo občinski sveti še večji pomen. 99 občinskih svetov obsega razen 243 odbornikov tudi 474 državljanov, s čimer je ustvarjena zelo množična baza celotne dejavnosti odbora. S tem so tudi dosegli, da širok krog državljanov prevzema neposredno odgovornost za reševanje mnogih vprašanj. S tem so napravili kvalitativno in vsebinsko nov korak v smeri razvijanja politične samouprave lokalnih organov.

Prav tu je viden največji napredek, ki so ga dosegli v okraju v preteklem letu. Danes ni tako rekoč nobenega problema, o katerem so razpravljali v okraju ali republiki, ne da bi se zanj zanimala tudi občina. Ni nadalje tudi nobenega iz vrste vprašanj, ki jih je zakon dal v pristojnost občin, da ne bi o njem razpravljali širok krog občanov, ki niso odborniki.

V Karlovcu radi pripovedujejo, da okrajni odborniki obvezno

paj 19.000 prebivalcev. Tako veliko število teh zborov, ki so bili razmeroma dobro obiskani, bi bilo kar razveseljivo, če ne bi tudi nekaterih drugih zborov označili kot zore volivcev.

Z zbora volivcev ni mogoče dosegati večjega napredka pri aktiviziranju prebivalstva za pretresanje in reševanje raznih komunalnih vprašanj vse dole, dokler jih ne bomo izločili in naglasili kot organe, ki imajo svojo posebno podobo in ki delajo po določenih ustaljenih načelih in čigar sklepe odbor upošteva. Dejstvo je, da ponekod štejejo med zore volivcev razne konference Socialistične zveze in drugih družbenih organizacij in da se po drugi strani zbora volivcev spreminjajo v konference, na katerih razpravljajo o vseh mogočih stvareh, in ki se končajo brez kakršnih koli sklepov. Pa tudi če kaj sklenejo, ti sklepi ne pridejo pred ljudski odbor.

Dostikrat ne bo tako enostavno in lahka stvar izluščiti zore volivcev iz vrste drugih zares zelo podobnih oblik družbeno-političnega življenja. Po drugi strani pa mora biti to stalni smoter vsakega ljudskega odbora. Dosega tega smotra bo zgovorno znamenje, da so zrel pogoji za še večjo pritegnitev prebivalstva v neposredno upravljanje lokalnih poslov.

Zdravko Mičič

Ker brez potrebnega ekonomskega in političnega znanja v organih družbenega upravljanja ni mogoče uspešno sodelovati in zlasti ne pravilno in kvalitetno ODLOČATI, segajte po »Naši skupnosti« in izpopolnite svoje znanje.